

STATEMENT ZADAVATELE

Fenomén Bitcoinu – technologie, open-source, decentralizace, matematika, kryptografie, vzácnost, otevřenost, odolnost, dobrovolnost, ověřitelnost místo nutnosti někomu důvěřovat a zejména finanční suverenity a svoboda jednotlivce aneb Dar od Satoshiho lidstvu.

Cílem soutěže je získat originální umělecké dílo, které bude reflektovat fenomén Bitcoinu, jeho vznik, ideová východiska a přínos pro společnost. Nejde přitom o vytvoření pouhého symbolu, loga či doslovné ilustrace Bitcoinu, nebo o ztvárnění jeho mystického stvořitele, ale o nalezení silného a nadčasového uměleckého vyjádření myšlenek, které Bitcoin a jeho tvůrce přinesli – myšlenek svobodných a otevřených peněz, decentralizace, nezávislosti na centrální autoritě, předem daných pravidel a možnosti ověřovat namísto nutnosti důvěřovat.

Bitcoin představuje systém, který nemá vlastníka, centrálu ani řídící autoritu a jehož pravidla platí pro všechny stejně. Je založen na matematice, kryptografii a veřejně ověřitelných pravidlech, nikoli na rozhodnutí státu, banky či korporace. Žádná z těchto institucí jej nemůže sama ovládnout, svévolně měnit jeho základní pravidla ani rozhodovat, kdo jej smí používat. V tomto smyslu lze Bitcoin chápat jako nestrannou technologii a zároveň jako mimořádný dar, který Satoshi Nakamoto poskytl světu bez nároku na vlastnictví či kontrolu: otevřený systém nestátních peněz, jehož smyslem je rozšířit prostor pro finanční suverenty a svobodu jednotlivce. Jeho základními principy jsou otevřenost, dobrovolnost, odolnost, transparentnost pravidel a omezenost zdroje. V širším smyslu tak Bitcoin otvírá otázky svobody jednotlivce, vztahu mezi důvěrou a ověřitelností, rolí institucí a možností vytvářet systémy, které mohou fungovat bez centrálního správce. Návrh může tyto hodnoty zachytit přímo, symbolicky, metaforicky či prostřednictvím samotného způsobu vzniku, fungování nebo sdílení díla.

Inspirací může být také osoba či mýtus Satoshiho Nakamota – anonymního tvůrce, který vytvořil systém schopný fungovat bez svého autora a následně z něj sám ustoupil. Satoshi proto nemusí být chápán jako konkrétní osoba, kterou je třeba zobrazit, ale jako symbol myšlenky přesahující jednotlivce. Stejně tak může dílo pracovat s principem open source, na němž Bitcoin vyrostl: s představou, že hodnotná myšlenka může být otevřená, sdílená, dále rozvíjená a dostupná komukoli na světě. Úkolem autora není Bitcoin nebo Satoshiho jednoduše zobrazit nebo vysvětlit, ale nalézt způsob, jak jejich podstatu a étos převést do uměleckého jazyka, který může oslovit i člověka, jenž se s Bitcoinem dosud nesešel.

Open source jako součást Satoshiho odkazu – Bitcoin nebyl světu představen jako uzavřený produkt, který by si jeho autor ponechal pod kontrolou. Satoshi Nakamoto zveřejnil první bitcoinový software jako otevřený zdrojový kód pod svobodnou licencí, takže jej mohl kdokoli studovat, ověřovat, upravovat a dále rozvíjet. Tím vytvořil nejen technologii, ale i způsob spolupráce: nikdo nemusí slepě věřit autorovi, protože pravidla i kód mohou být veřejně kontrolovány. Satoshi postupně ustoupil do pozadí, ale Bitcoin pokračoval dál díky lidem po celém světě, kteří na jeho vývoji spolupracují bez centrálního vlastníka či řídící autority.

Tento princip žije v Bitcoinu dodnes. Bitcoin Core, nejrozšířenější softwarová implementace bitcoinového protokolu, je stále vyvíjen veřejně jako open-source software. Také návrhy na změny a standardy Bitcoinu – známé jako BIPs, Bitcoin Improvement Proposals – vznikají otevřeně, jsou veřejně diskutovány a musí být zveřejněny pod svobodnou licencí. Open source proto není jen technický detail. Je součástí kultury Bitcoinu: možnost ověřovat, sdílet, navazovat na práci druhých a vytvářet něco, co nikdo jednotlivě nevlastní a co může dál rozvíjet kdokoli.

Stejnou myšlenku má následovat i toto dílo. Vítězný návrh nemá být uzavřeným artefaktem, jehož další život zůstane závislý pouze na jednom autorovi nebo jednom zadavateli. Má být otevřenou reflexí Bitcoinu, kterou lze podle zveřejněné dokumentace znovu realizovat, interpretovat a sdílet na dalších místech světa od libovolných realizačních týmů. Open-source licence zde proto není administrativní podmínkou navíc, ale součástí samotného konceptu projektu – pokusem přenést Satoshiho princip otevřenosti z digitálního světa do světa umění.

Požadavek na otevřenou licenci vítězného díla vychází ze stejných principů a zvyklostí, na nichž od počátku stojí Bitcoin: možnost dílo svobodně studovat, sdílet, používat, upravovat a dále rozvíjet. Nejde tedy pouze o technickou či právní podmínku soutěže, ale o vědomé navázání na kulturu otevřenosti, která umožnila Bitcoinu rozvíjet se bez závislosti na jednom autorovi či centrální autoritě. Podobný přístup lze nalézt i v jeho vizuální kultuře – například běžně používané bitcoinové logo bylo jeho autorem uvolněno jako public domain. Autoři soutěžních návrhů je proto mohou bez obav použít, upravit či libovolně transformovat, stejně jako se mohou rozhodnout je vůbec nepoužít. Podstatný není konkrétní symbol, ale princip otevřenosti: aby na vytvořené dílo mohli v budoucnu svobodně navazovat další lidé, stejně jako mohou navazovat na otevřený kód a další prvky bitcoinového ekosystému.